

Komentár k štvrťročným finančným účtom za 4. štvrťrok 2012

Systém ESA95 rozlišuje nasledovné inštitucionálne sektory a subsektory:

Nefinančné korporácie	S.11
Finančné korporácie	S.12
Centrálna banka	S.121
Ostatné peňažné finančné inštitúcie	S.122 (komerčné banky a podielové fondy peňažného trhu)
Ostatní finanční sprostredkovatelia	S.123 (ostatné podielové fondy, lízing, faktoring a splátkový predaj)
Finančné pomocné inštitúcie	S.124 (DSS, DDS, OCP, BCP, CD, SPF) ¹
Poist'ovacie korporácie a penzijné fondy	S.125
Verejná správa	S.13
Ústredná štátna správa	S.1311
Regionálna štátna správa	S.1312
Územná samospráva	S.1313
Fondy sociálneho zabezpečenia	S.1314
Domácnosti	S.14
Neziskové inštitúcie slúžiace domácnostiam (NISD)	S.15
Zahraničie (nerezidenti)	S.2
Európska únia (EÚ)	S.21
Členské krajiny EÚ	S.211
Členské krajiny európskej menovej únie (EMÚ) a inštitúcie EÚ	S.212
Zvyšok sveta a medzinárodné organizácie	S.22

Systém ESA95 rozlišuje nasledovné finančné nástroje:

Menové zlato a zvláštne práva čerpania	F.1 ²
Menové zlato	F.11
Zvláštne práva čerpania (ZPČ)	F.12
Obeživo a vklady	F.2
Obeživo	F.21
Prevoditeľné vklady	F.22
Ostatné vklady	F.29
Cenné papiere okrem akcií	F.3
Cenné papiere okrem akcií a finančných derivátov	F.33
Krátkodobé	F.331
Dlhodobé	F.332
Finančné deriváty	F.34
Pôžičky	F.4
Krátkodobé	F.41
Dlhodobé	F.42
Akcie a ostatné podiely	F.5
Akcie a ostatné podiely okrem akcií podielových fondov	F.51
Kótované akcie	F.511
Nekótované akcie	F.512
Ostatné podiely	F.513
Akcie podielových fondov	F.52
Poistnotechnické rezervy	F.6
Čistý majetok domácností v rezervách životného poistenia a penzijných fondov	F.61
Čistý majetok domácností v rezervách životného poistenia	F.611
Čistý majetok domácností v rezervách penzijných fondov	F.612
Vopred zaplatené poistné a rezervy na nevyrovnané poistné nároky	F.62
Ostatné pohľadávky a záväzky	F.7
Obchodný úver a preddavky	F.71
Ostatné	F.79

¹ DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti, DDS – doplnkové dôchodkové spoločnosti, OCP – obchodníci s cennými papiermi (CP), BCP – burza CP, CD – centrálny depozitár, SPF – správcovské spoločnosti podielových fondov

² Kódom F sú označené transakcie

Štvrťročné finančné účty (transakcie) v 4. štvrťroku 2012

Prepojenie medzi štvrťročnými nefinančnými (HDP) a finančnými účtami

Finančné účty nadväzujú na nefinančné účty bilancujúcou položkou čisté pôžičky poskytnuté/prijaté. To znamená položkou, ktorá vypovedá o vývoji celkovej dlžnickej resp. veriteľskej pozície krajiny voči zahraničiu. Slovenská republika vykazuje dlhodobo dlžnicu pozíciu (predovšetkým z dôvodu prílevu priamych zahraničných investícií), to znamená, že čisté pôžičky poskytnuté/prijaté nám dávajú informáciu a poklese/raste zadlženosti slovenskej ekonomiky.

Výpočet čistých pôžičiek domácej ekonomiky voči zahraničiu vychádza z hrubého národného disponibilného dôchodku, z ktorého sa odraťujú výdavky na konečnú spotrebu domácností a NISD a verejnej správy, výsledkom čoho sú celkové úspory v národnom hospodárstve. Ak sú úspory v danom štvrťroku (upravené o čisté kapitálové transfery) vyššie (nižšie) než tvorba hrubého kapitálu, tak ekonomika poskytla (prijala) pôžičku zahraničiu, a tým si znížila (zvýšila) svoju celkovú dlžnicu pozíciu voči zahraničiu. Uvedená suma čistých pôžičiek poskytnutých/prijatých následne vstupuje do štvrťročných finančných účtov a to, ako s ňou domáca ekonomika disponovala, je analyzované v nasledujúcom texte.

Celkový vývoj

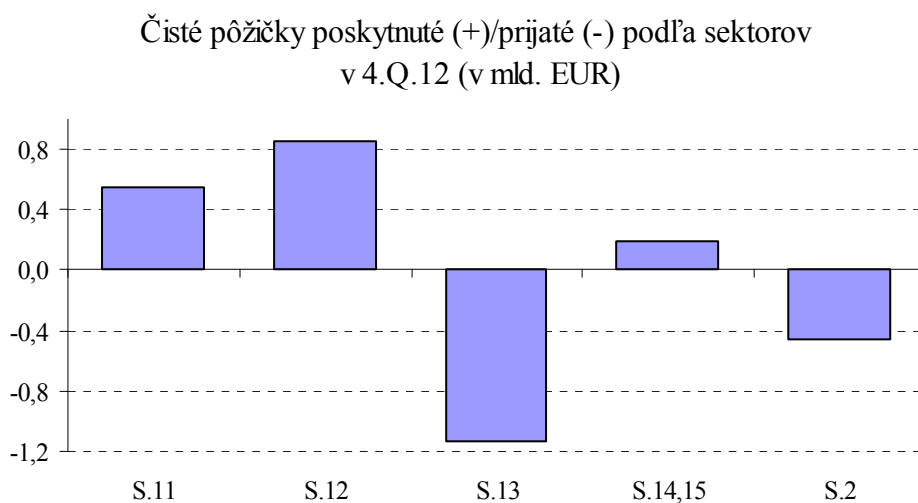
Vo štvrtom štvrťroku 2012 došlo k poklesu čistej dlžnickej pozície domácej ekonomiky, a tým k zníženiu čistej veriteľskej pozície sektora zahraničia³, keď čisté poskytnuté pôžičky⁴ dosiahli 0,5 mld. eur. Tento pozitívny vývoj bol výsledkom výraznejšieho nárastu finančných aktív v porovnaní s rastom finančných pasív. Z pohľadu inštitucionálnych sektorov⁵ prispeli najvýraznejšou mierou k uvedenému vývoju finančné transakcie finančných inštitúcií (S.12), keď rozdiel medzi aktívnymi a pasívnymi transakciami dosiahol +0,9 mld. eur. Naopak, najhorší výsledok v 4. štvrťroku 2012 dosiahli subjekty sektora verejnej správy (S.13), ktorých dlžnicia pozícia sa zvýšila o 1,1 mld. eur.

³ Súčet finančných aktív a pasív sektorov domácej ekonomiky (S.1) a zahraničia (S.2) sa musí rovnať 0, to znamená, že ak klesá zadlženosť (resp. rastie veriteľská pozícia) domácej ekonomiky, automaticky dochádza k poklesu veriteľskej pozície (resp. rastu zadlženosti) zahraničia voči domácej ekonomike. To či sa jedná o pohyb v zadlženosti alebo veriteľskej pozícii závisí od celkového objemu čistého majetku, čiže od vývoja stavov pohľadávok a záväzkov

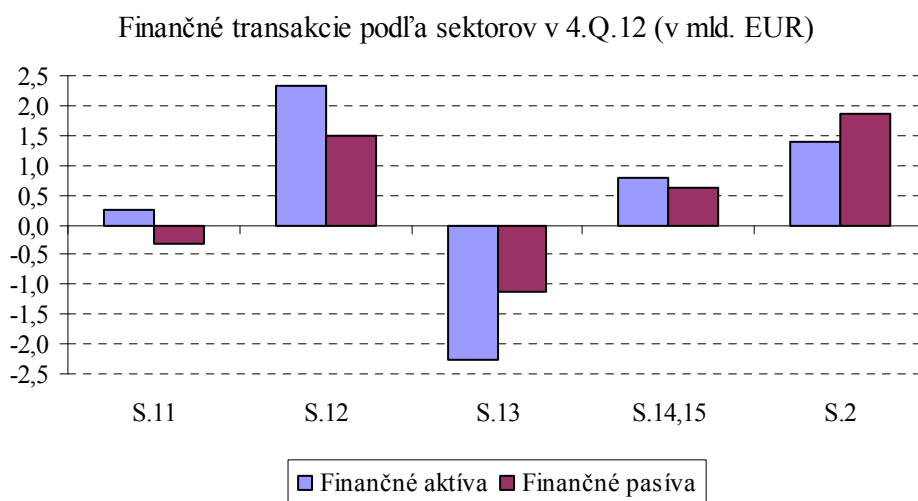
⁴ Čisté poskytnuté pôžičky reprezentujú kladný rozdiel medzi finančnými aktívami a finančnými pasívami. Ak je rozdiel záporný, hovoríme o čistých prijatých pôžičkách.

⁵ Podrobné členenie inštitucionálnych sektorov s priradenými kódmi v súlade s klasifikáciou národných účtov ESA95 je uvedené na strane 2

Graf č.1

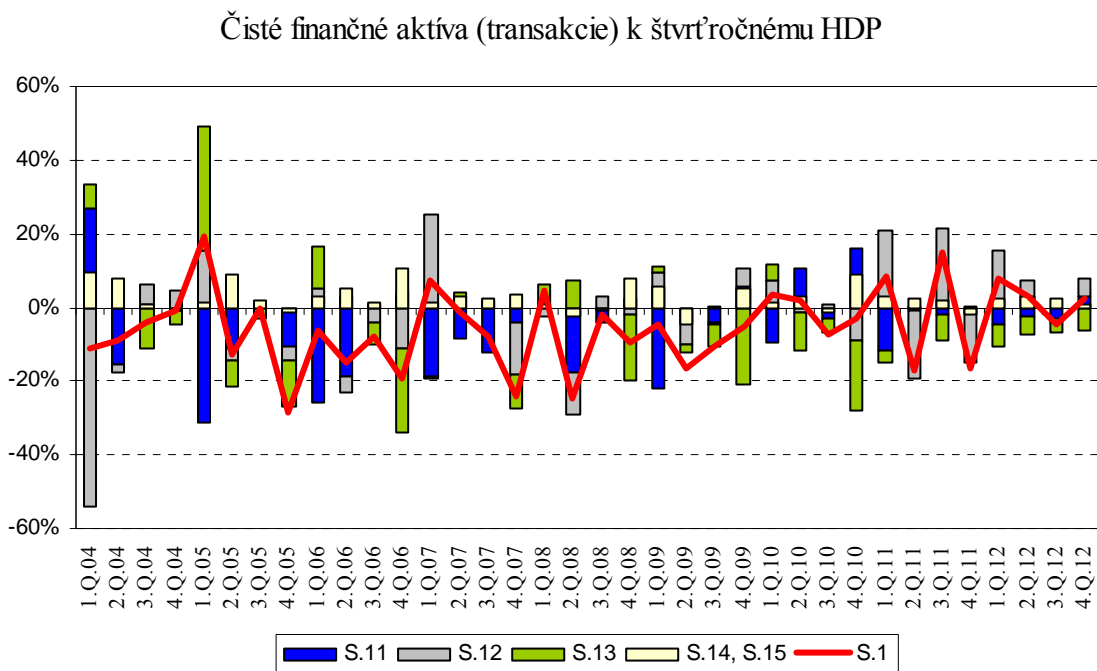

Graf č.2

Čisté finančné aktíva domácej ekonomiky dosiahli v 4. kvartáli 2012 hodnotu +0,5 mld. eur, pričom toto zlepšenie predstavovalo +2,5 % v pomere k štvrtročnému HDP za príslušný kvartál.

Graf č. 3

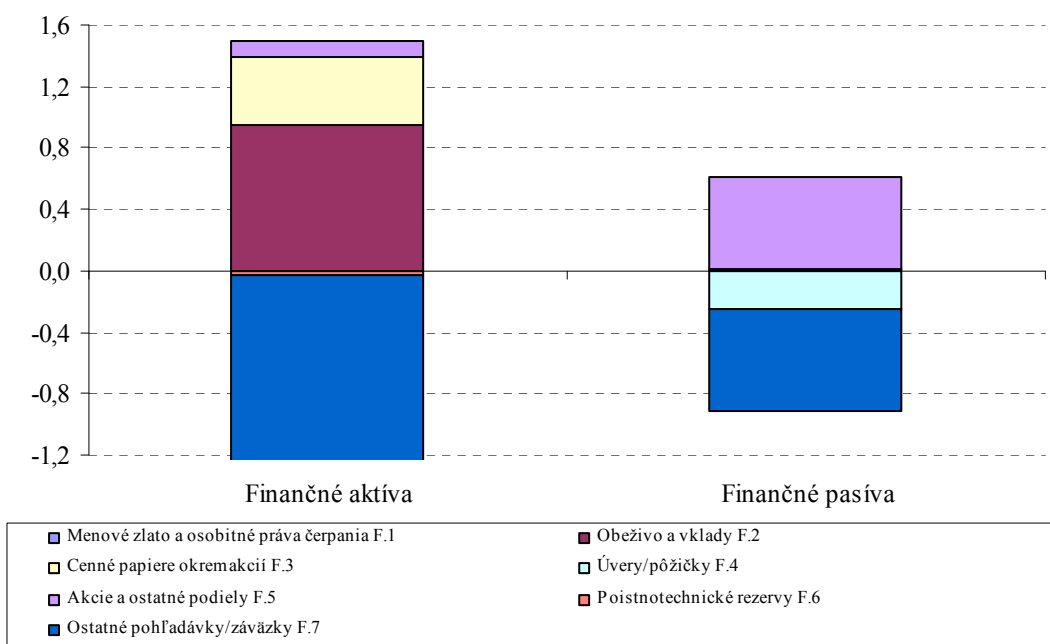
Štvrt'ročné finančné účty podľa jednotlivých inštitucionálnych sektorov

S.11 Nefinančné inštitúcie

Pozitívny vývoj v podobe zníženia zadlženosti nefinančných inštitúcií bol spôsobený tým, že finančné pasíva poklesli a finančné aktíva sa zvýšili.

Graf č. 4

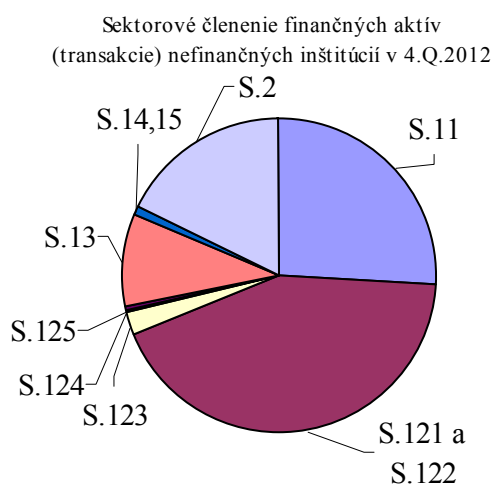
Štruktúra finančných aktív a pasív (transakcie) nefinančných podnikov v 4.Q.12 (v mld. EUR)

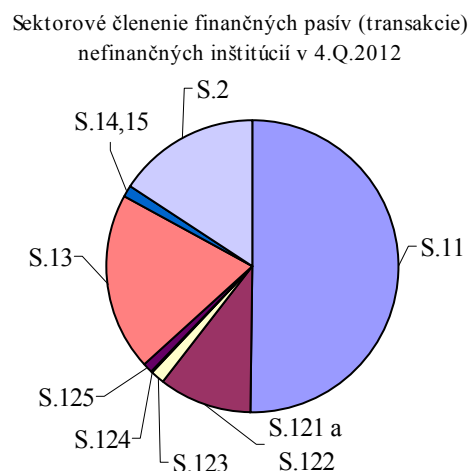
Najvýraznejší vplyv na kladný rozdiel medzi aktívami a pasívami mal pokles dlhodobých finančných úverov od domácich finančných inštitúcií ako aj zo zahraničia (celkovo -0,2 mld. eur). Okrem finančných úverov sa znížil aj objem domácich a zahraničných obchodných úverov o 0,3 mld. eur. Z nich však 0,2 mld. eur boli vzájomné obchodné úvery medzi domácimi nefinančnými podnikmi, čiže poklesli aj na strane aktív a tým nemali vplyv na čistú finančnú bilanciu podnikov.

Na strane aktív sa výrazne zvýšil objem vkladov v domácich bankách (+0,9 mld. eur) a držba štátnych dlhopisov (+0,4 mld. eur). Na druhej strane dynamicky poklesol objem poskytnutých obchodných úverov do zahraničia (-0,9 mld. eur) čo pravdepodobne súviselo so skrátením doby inkasa pohľadávok voči strategickým obchodným partnerom v Európe.

Graf č.5

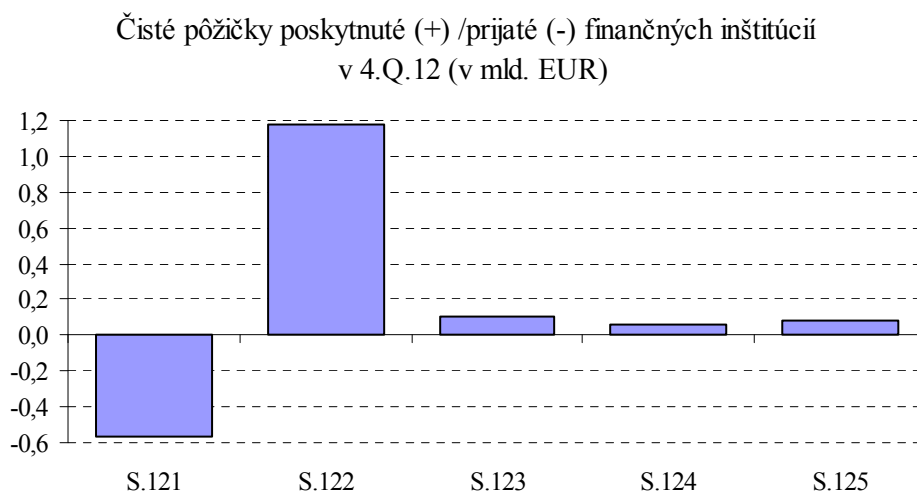
Graf č.6

S.12 Finančné inštitúcie

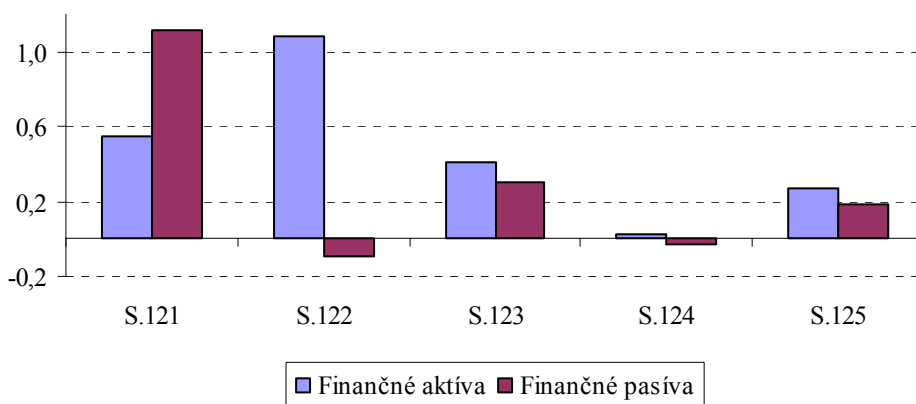
Sektor S.12 - finančné korporácie zaznamenal v 4. štvrtroku 2012 čisté poskytnuté pôžičky, k čomu v najvýraznejšej miere prispela pozitívna bilancia ostatných peňažných finančných inštitúcií (S.122).

Graf č.7

Graf č.8

Finančné transakcie finančných inštitúcií podľa subsektorov
v 4.Q.12 (v mld. EUR)

Ostatné peňažné finančné inštitúcie (S.122) dosiahli čisté poskytnuté pôžičky (+1,2 mld. eur), keď finančné aktíva zaznamenali nárast a finančné pasíva mierne poklesli. Najvýraznejší vplyv na zvyšovanie aktív mali vyššie krátkodobé úvery poskytnuté zahraničným subjektom (+0,9 mld. eur) a rastúci objem vkladov v centrálnej banke (+0,4 mld. eur). Na strane pasív banky znížili objem emitovaných dlhopisov a majetkových podielov v držbe zahraničných subjektov (rovnako o - 0,2 mld. eur).

Subjekty subsektora S.123 – Ostatní finanční sprostredkovatelia mierne zvýšili svoju čistú veriteľskú pozíciu, keď finančné aktíva vzrástli viac ako pasíva. V rámci aktív subjekty subsektora S.123 zvýšili objem vkladov v domácich bankách (+0,3 mld. eur) a objem dlhodobých finančných úverov poskytnutých domácnostiam (+0,1 mld. eur). Na strane pasív boli emitované podielové fondy do portfólia domácností v hodnote 0,2 mld. eur a prijaté finančné úvery od zahraničných finančných inštitúcií v celkovej sume 0,1 mld. eur.

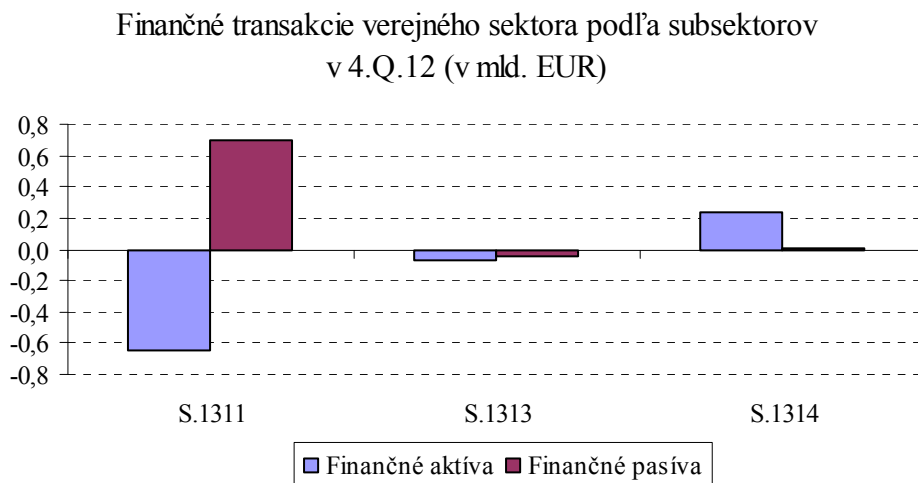
K zlepšeniu bilancie došlo aj v subsektore S.125 - Poisťovne a penzijné fondy, keď finančné aktíva rástli výraznejším tempom v porovnaní s rastom pasív. Zvýšenie finančných aktív bol výsledkom protichodného vývoja v jednotlivých finančných nástrojoch, keď vzrástli investície v zahraničných dlhopisoch (+0,2 mld. eur) a podielových fondoch (+0,1 mld. eur) a zároveň poklesol objem vkladov v domácich bankách (-0,2 mld. eur). Dôchodkové a doplnkové dôchodkové spoločnosti v rámci subsektora S.125 získali od obyvateľstva vo forme dôchodkových úspor 0,2 mld. eur, čo bola položka pasív s najväčším rastom.

Celkové čisté záporné transakcie centrálnej banky (S.121) boli výsledkom výraznejšieho nárastu pasív v porovnaní so zvýšením aktív. Najväčší vplyv na celkový výsledok centrálnej banky mal nárast prijatých vkladov zo zahraničia (+1,6 mld. eur) a od domácich bánk (+0,5 mld. eur). Čisté vkladové finančné transakcie centrálnej banky voči zahraničiu boli v konečnom dôsledku kompenzované zvýšením vkladov centrálnej banky v zahraničí o 0,7 mld. eur, takže čistá transakcia predstavovala -0,9 mld. eur (rozdiel medzi +1,6 mld. eur na pasívach a +0,7 mld. eur na aktívach). Naopak, relatívne veľkú časť svojich vkladov v centrálnej banke si vybrali subjekty verejnej správy (-1,2 mld. eur).

S.13 Verejná správa

Verejná správa zvýšila v 4. štvrtroku 2012 svoju dlžnícku pozíciu o 1,1 mld. eur, k čomu prispeli predovšetkým subjekty subsektora S.1311 - ústredná štátna správa rastúcim zadlžením o 1,3 mld. eur.

Graf č.9

Najväčší vplyv na celkový výsledok ústrednej štátnej správy mal prírastok emitovaných štátnych dlhopisov (+1,3 mld eur) v držbe jednak rezidentských finančných (+0,4 mld. eur) a nefinančných spoločností (+0,4 mld. eur), ako aj zahraničných subjektov (+0,5 mld. eur). K rastúcej celkovej zadlženosti verejného sektora prispelo aj výrazné zníženie vkladov v centrálnej banke (-1,2 mld. eur). Zmierňujúci vplyv na dlh vlády malo zvýšenie majetkových podielov v nefinančných podnikoch (+0,2 mld. eur).

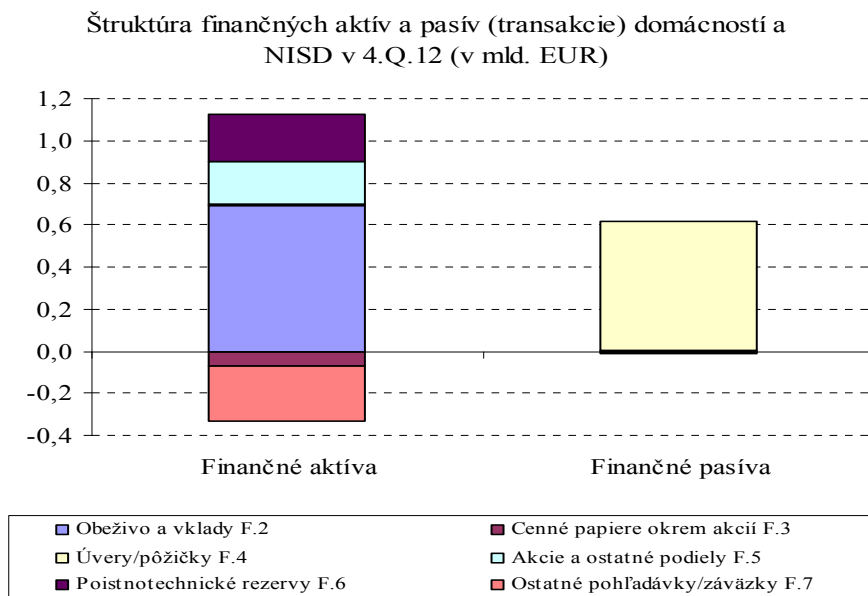
S.14,15 Domácnosti a NISD

Sektor domácností a NISD si v 4.Q.2012 zvýšil svoju celkovú veriteľskú pozíciu vďaka vyššiemu rastu finančných aktív v porovnaní s rastom finančných pasív.

Na strane aktív domácnosti uložili svoje voľné zdroje do bánk vo výške +0,5 mld. eur, do podielových fondov +0,2 mld. eur a do penzijných fondov sumu +0,2 mld. eur.

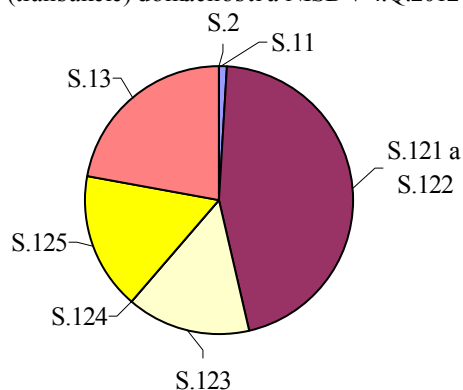
Hlavnou formou zadlžovania sa domácností na strane pasív boli dlhodobé finančné úvery prijaté od bánk (+0,5 mld. eur) a od ostatných finančných sprostredkovateľov (+0,1 mld. eur).

Graf č.10

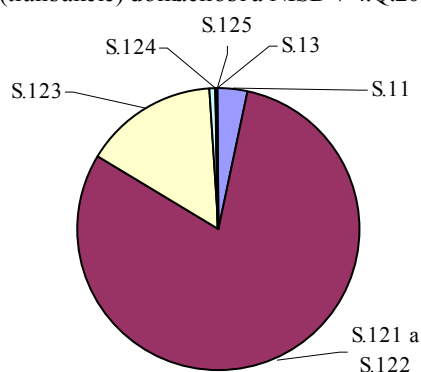
Graf č.11

Sektorové členenie finančných aktív (transakcie) domácností a NISD v 4.Q.2012

Graf č.12

Sektorové členenie finančných pasív (transakcie) domácností a NISD v 4.Q.2012

S.2 Zahranie

Celkové zníženie veriteľskej pozície sektora zahraničia voči domácim sektorom bolo výsledkom výraznejšieho zvýšenia pasív v porovnaní s rastom aktív.

Dominantný vplyv na vývoj pasív zahraničia mal nárast prijatých krátkodobých úverov od slovenských komerčných bánk (+0,9 mld. eur) a zvýšenie objemu emitovaných majetkových podielov v držbe rezidentských nefinančných podnikov (+0,2 mld. eur). Na strane aktív zvýšili zahraničné subjekty čistý objem svojich vkladov v centrálnej banke (+0,9 mld. eur) a držbu štátnych dlhopisov (+0,5 mld. eur), zároveň však vybrali svoje finančné prostriedky z vkladov v bankách (-0,5 mld. eur) a znížili držbu dlhopisov vydaných bankami (-0,2 mld. eur).